

اماکن زیارتی کمتر معروف کربلا

۲۲ آذر ۱۳۹۳ ساعت ۱۲:۳۵

معمولاً در سفر معنوی عتبات اغلب مردم تنها به زیارت سیدالشهدا(ع) و حضرت عباس(ع) می‌روند اما در کنار این بزرگواران افراد و اماکنی هستند که مورد غفلت قرار می‌گیرند.

در آستانه فرارسیدن اربعین ابا عبدالله الحسین(ع) و خیل عظیم عاشقان و ارادتمندان این امام همام برای حضور در پیاده‌روی اربعین و عتبات عالیات، بر آن شدیم تا مناطقی که در محدوده حائر حسینی است را برای مخاطبان معرفی کنیم.

رواق‌های حرم

۱. رواق ابراهیم مجاب

در رواق غربی حرم که در بخش بالاسر حضرت قرار دارد، سنگ مرمر دو سمت بازسازی شده و تغییر کرده است. این کار، آغاز پروژه تعویض سنگ و کتیبه‌های حرم مطهر است که به نام پروژه یا حسین(ع) توسط ستاد سازسازی عتبات در حال اجراست. پیش‌تر، روی تمام سنگ‌ها آثار گلوله‌های ماموران بعثی در ماجرای انتفاضه شعبان ۱۴۱۲ دیده می‌شد که تمامی تغییر کرده و فقط به فاصله هر ده متر، نمونه سنگ‌های سابق در اندازه‌های کوچک نصب شده است تا خاطره آن جنایت در اذهان بماند. روی این سنگ‌ها نوشته‌اند: آثار رصاص الاعتداء الصدامی المجرم علی جدران الحرم المقدس خلال الانتفاضه الشعبانیة ۱۹۹۱، ۱۴۱۲

پیش از طرح تعویض سنگ‌های رواق، نام چند تن از شهدای کربلا به صورت کتیبه‌ها و سنگ‌نبشته‌های زیبا قرار داشت که گویا در طرح جدید، توسعه یافته است و نام تمامی شهدا درج خواهد شد. البته تنها مکانی که نام شهدا در آن قرار داشت، رواق پائین پا و بالای ضریح شهدا بود.

سختی زیارت برای زائران، طرح الحاق مسجد به حرم امام را سید مهدی شهرستانی مطرح کرد، اما با مخالفت ملاعثمان، مفتی عثمانی کربلا مواجه شد که در آن مسجد اقامه نماز می‌کرد. آقای شهرستانی با مشورت و موافقت عالم بزرگ کربلا، سید مهدی طباطبایی و همکاری کلیددار حرم، مخفیانه و شبانه دستور داد دیوار حائل میان مسجد و حرم را تخریب کنند. با برداشته شدن این دیوار، فضای مسجد به رواق شمالی حرم ملحق شد. مفتی شهر به مرادبیگ، حاکم کربلا شکایت برد و سلطان عثمانی نیز

هیأتی را برای رسیدگی اعزام کرد. سرانجام، این ماجرا به مصالحه انجامید و سید مهدی شهرستانی، مسجدی را در بخش شرقی صحن به مفتی کربلا سپرد.

۲. مقبره شهدا

در ضلع جنوب غربی ضریح، پنجره فولادی قرار دارد که نمایانگر محل دفن شهدای کربلا است. بر بالای این پنجره تابلویی سیاه رنگ قرار دارد که نام شهدا روی آن نوشته شده است.

دایره تعمیرات حرم شامل مقبره شهدا نیز شده است و پیش از این ضریح جنوبی و اطراف آن مسدود بود.

۳. نخل مریم

در دیوار جنوبی بالاسر و به فاصله تقریبی دو متر تا ضریح مطهر، محرابی به نام نخل مریم قرار داشت. این محراب نشانی از محل نخل خرمایی بود که حضرت مریم در حین ولادت حضرت عیسی، در آنجا مستقر شد. همان مکان دورافتاده‌ای که قرآن کریم در آیات ۲۲-۲۵ سوره مبارکه مریم بدان اشاره کرده است: پس [مریم] به او [عیسی] آبستن شد و با او به مکان دورافتاده‌ای پناه جست. تا درد زایمان، او را به سوی تنه درخت خرمایی کشانید. گفت: «ای کاش پیش از این مرده بودم و یکسر فراموش شده

بودم. پس، از زیر [پای] او [فرشته‌ای] وی را ندا داد که غم مدار؛ پروردگارت زیر [پای] تو چشمه آبی پدید آورده است و تنه درخت خرما را به طرف خود [بگیر] و بتکان تا بر تو خرما می تازه فرو ریزد.

در برخی از متون روایی ما به این نکته اشاره شده است که مریم از دمشق خارج شد و به کربلا آمد و در مکان شهادت حسین(ع) عیسی را به دنیا آورد. محراب نخل مریم به دستور سلطان اویس جلائری ساخته شد و به سال ۱۳۶۶ قمری (۱۹۴۶) به دست طاهر قیسی از میان رفت. آقای آل طعمه که خود، آن سنگ محراب را دیده است، مکانش را در محل بالاسر نشان داد. به گفته او، روی این سنگ نخلی ترسیم شده بود و بالای آن به صورت هلالی، این آیه مرقوم شده بود: «وَ هُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلِهِ تُسَاقُطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا»

۴. مدفونان داخل حرم

سید مرتضی و برادرش سید رضی، از عالمان والامرته شیعه در قرن چهارم بودند که در بغداد از دنیا رفتند و گویا در کنار قبر پدر دفن شدند که در جوار مزار ابراهیم مجاب است. البته امروزه، در جوار حرم کاظمین(ع) مزار باشکوهی نیز به نام این دو برادر والامقام وجود دارد.

در سمت راست رواقی که به سمت مزار شهدا منتهی می‌شود، سیدعلی طباطبایی، وحید بهبانی و شیخ یوسف بحرانی مدفون‌اند. در سمت چپ رواق و در جوار مزار شهدا نیز سید مهدی مرعشی و خاندان او به خاک سپرده شده‌اند.

بخش شرقی صحن

صحن امام، مثل ضریح، شش ضلعی است. این مهندسی، زیبایی خاصی به صحن بخشیده است. در ضلع شمالی آن، مدرسه و مسجد حسن خان و در ضلع جنوبی نیز بنایی بود که بعدها در آن، میرزا محمدتقی شیرازی دفن شد که به بهانه همسان‌سازی بخش شرقی صحن با بخش غربی، بناهای دو ضلع شمالی و جنوبی بخش شرقی تخریب شد. این تخریب از ویرانی مناره عبد در سال ۱۳۵۴ آغاز شد و در سال ۱۳۶۵ به تخریب مدارس و مساجد داخل و خارج صحن انجامید.

همچنین بین باب قاضی‌الحاجات و شهدا، مسجد سید کاظم رشتی قرار داشت که مدتی در آن، سنی‌های حنفی اقامه جماعت می‌کردند و امروزه این مدرسه به نام مدرسه امام حسین(ع) معروف است.

بخش غربی صحن

در این بخش می‌توان از مدرسه زینبیه نام برد که به دلیل نزدیکی به تل زینبیه به این نام شهرت یافته بود و در طرح ایجاد خیابان اطراف صحن از بین رفت. مقبره رو به روی قتلگاه، مرقد عالم عارف، ملا حسین قلی همدانی است که اکنون در دیوار بیرونی بقعه، سنگ یادبودی برای ایشان نصب شده است.

حاشیه‌های حرم

با ساخت خیابان در اطراف صحن امام حسین(ع)، بسیاری از بناهای مهم تخریب شد. از جمله می‌توان به بخشی از صحن صغیر، مدرسه و مسجد حسن خان، مدرسه زینبیه، مدرسه صدر و جامع ناصری اشاره کرد.

۱. مدرسه مسجدالرأس

وقتی از باب‌السدره خارج می‌شویم. در سمت راست، مسجد الرأس قرار داشته است و وسط مسجد، حوض کوچکی بوده است که می‌گویند وقتی سر امام را در روز عاشورا بردند، سر مبارک را در اینجا گذاشتند. گفته‌اند که در وقت الحاق سر مطهر به بدن، این سر مقدس را یک شب در این مکان گذاشتند و سپس به بدن ملحق کردند.

۲. مرقد سید محمد مجاهد

سید محمد مجاهد فرزند سید علی طباطبایی صاحب ریاض و نوه دختری مرحوم علامه بهبهان‌نیر صاحب کتاب مفاتیح و متاهل است. او به سبب حضورش در میدان جهاد با روس‌ها، به سید محمد مجاهد معروف شد. قبرش در بین آستان امام حسین و حضرت ابوالفضل(ع) در بازار باب الحریص در دو طبقه بوده است و گنبد و ضریح فولادی داشته است اما در توسعه کنونی، از میان رفته و اکنون یادبودی از بارگاهش در بین‌الحرمین بنا شده است.

۳. مزار حر بن یزید ریاحی

پیکر جناب حر را قبیل‌اش در روستایی در پنج کیلومتری غرب کربلا به خاک سپردند. آنجا امروزه به سبب وجود قبر او به منطقه حر معروف است و امروزه این محله، جزء شهر کربلا شده است.

آستان مبارک آن شهید در ۳۷۰ قمری، به دستور عضدالدوله دیلمی ساخته شد. در ۹۱۴ قمری، شاه اسماعیل صفوی که به زیارت این آستان مشرف شده بود، به تجدید بنای آن پرداخت. اکنون، بارگاه این شهید برای ساخت بارگاهی باشکوه، تخریب شده و مراحل ساخت بنای جدید بر اساس معماری زیبایی آغاز شده است.

شیخ احمد بن محمد بن فهد فقیه بزرگ امامیه است. وی خانه خود را به عنوان منزلگاه زائران وقف کرده بود و پس از مرگش، او را در همان خانه به خاک سپردند. شاه عباس در ۱۰۳۳ق، باغ جنوب قبر ابن فهد را به صورت مسجدی در آورد و آن را کاشی کاری کرد و گنبدی روی قبر وی ساخت. قبر این عالم شیعی، در غرب خیابان باب‌القبله صحن حسینی قرار دارد. امروزه، در جوار مسجد و مدفن او حوزه علمیه فعالی دایر است.

۵. کتابخانه حرم امام حسین(ع)

این مکان به نام مکتبه و دار مخطوطات الروضة الحسینیة المقدسة معروف است و در ورودی آن، در سمت چپ راهروی باب‌القبله قرار دارد. وجود قفسه باز کتاب و فضای مناسب برای مطالعه، از امتیازات این کتابخانه است. این محل در مقایسه با سال‌های قبل، تغییر خاصی نکرده است، جز آنکه در بازدید قبلی، اتاقی ویژه آثار مکتوب حسینی اختصاص داشت، اما در این سفر، دیگر وجود نداشت.

۶. مرقد فضولی

ملا محمد بن سلیمان فضولی، شاعر و اندیشمند و الامقام شیعه است. در کربلا و در خانواده‌ای آذربایجانی به دنیا آمد. او را بزرگترین شاعر ترکی آذری در سده دهم می‌دانند. مزار فضولی در سمت راست (بیرون) باب‌القبله و کنار خیابان است. پیش‌تر، اتاقی در محل کشتی کنونی، رو به روی باب‌القبله قرار داشت که معروف به مزار فضولی بود و اکنون نیز در سمت راست ورودی کتابخانه، سنگ قبری از او گذاشته‌اند که جایگاه جدید، با حقایق تاریخی ناسازگار است. او به جز دیوان شعر، کتابی مستقل در مقتل امام حسین(ع) به نام «حدیقه السعدا» تألیف کرده است. از این شاعر شیعی، اشعار بسیاری در مدح و منقبت اهل بیت و امام حسین(ع) به یادگار مانده است.

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۸۹۵۰/کربلا-معروف-کمتر-زیارتی-اما-کنه/>